

VÝKLADOVÉ STANOVISKO ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY K POSKYTOVÁNÍ PRÁVNÍCH SLUŽEB ONLINE

ÚVOD

Poskytování právních služeb online je aktuální výzva, která vyvolává řadu diskusí s ohledem na to, co je a co není v souladu s platnou právní úpravou. Poměrně rozsáhlá doporučení vydala CCBE, tento dokument má však povahu spíše vysvětlující. Představenstvo ČAK je názoru, že není třeba vydávat nový stavovský předpis, který by využívání online platform upravil, nicméně cítí potřebu vydat v této souvislosti výkladové stanovisko, které by zpřesňovalo právní aspekty, zejména kdo a jak může právní služby online poskytovat. Představenstvo při formulaci tohoto výkladového stanoviska vycházelo z řady zahraničních materiálů a bylo vedeno úmyslem chránit klienty, kvalitu a etiku poskytování právních služeb. Materiál prošel několikaměsíční diskusí a byl několikrát přepracován na základě připomínek advokátů, odborných sekcí a orgánů ČAK.

1. První zásadní otázkou u používání platform on-line je otázka, kdy jde o poskytování právní služby a jak odlišit poskytování právní služby od poskytování a šíření obecných právních informací. To, že je poskytování právních služeb činností soustavnou a poskytovanou za úplatu, samozřejmě nestačí. Hlavním rozdílem je, že právní služba je poskytována individuálně, tedy konkrétnímu klientovi v konkrétní situaci na základě jeho požadavku a projevené vůle, a následně na základě smlouvy mezi advokátem jako poskytovatelem právní služby a klientem. To vše při dodržení povinnosti mlčenlivosti advokáta a dodržení etických pravidel stanovených či obvyklých pro poskytování takových služeb. V praxi však může i nemusí zcela shodný obsah sdělených právních informací být právní službou – pokud advokátovi zpracování konkrétního právního rozboru nebo souboru smluv zadá klient, je to právní služba. V případě, že takový materiál zpracuje advokát a publikuje jej v časopise nebo vydá knihu vzorů knižně, o právní službu nejde, i kdyby tak advokát činil soustavně a bez ohledu na to, že za to obdržel úplatu. Tedy například autorský honorář nebo cenu za publikaci zakoupenou nebo staženou prostřednictvím například jeho vlastní online platformy (webové stránky, či aplikace) nebo online platformy provozované třetí osobou. Dalším důležitým znakem právní služby je, že tato služba je poskytována neanonymně, tedy že oběma stranám je konkrétně znám jak advokát poskytující službu, tak i klient, jemuž je služba poskytována. U „šíření právních informací“ není podstatné, zda jsou tyto informace šířeny či publikovány pod pseudonymem nebo distribuovány blíže neurčenému recipientovi či skupině recipientů, ale u právní služby je to z důvodu vyloučení konfliktu zájmů zcela vyloučeno.
2. Právní služba se považuje za poskytovanou online (prostřednictvím online platformy, webové stránky či aplikace), pokud prostřednictvím online platformy jsou nejen sdělovány právní informace a probíhá komunikace mezi advokátem jako poskytovatelem a klientem jako příjemcem právní služby, ale prostřednictvím online platformy je právní služba i účtována (fakturována), eventuálně probíhá i platba (například převodem či platební kartou). V případě, že advokát sice prostřednictvím online platformy některé výstupy s klientem komunikuje, ale kromě toho ještě probíhají osobní konzultace a služba je fakturována a placena standardním postupem (faktura, bankovní převod), nejde o právní službu poskytovanou online.
3. Osoba, která technicky a administrativně provozuje online platformu (webovou stránku nebo aplikaci), na které se nabízí právní služba, nemusí být advokátem. Pokud je prostřednictvím online platformy (webové stránky, aplikace) poskytována právní služba (jak je specifikována sub 1. a 2. tohoto výkladového stanoviska), musí být poskytovatelem člen ČAK, tedy musí mít osvědčení

o oprávnění vykonávat advokacii. Za poskytovatele právní služby online se považuje osoba, která tuto platbu klientovi účtuje a přijímá za ni platbu na svůj účet.

4. Pokud právní službu online (tak, jak je definována v tomto výkladovém stanovisku) poskytuje osoba, která k poskytování právních služeb není oprávněna (tedy nikoliv advokát nebo v zákonem stanovené míře příslušník jiné právní profese – například exekutor nebo notář), jedná se o činnost nedovolenou a nezákonnou. ČAK bude na takovou nezákonnou činnost poukazovat a usilovat o její zamezení příslušnými orgány [zejm. ust. § 52 písm. d) zákona o advokacii].
5. Advokát není nijak omezen v používání online platformem při poskytování právních služeb, pokud dodržuje řádně pravidla stanovená zákonem a stavovskými předpisy.
6. Advokát, který poskytuje právní služby prostřednictvím online platformy, musí vyžadovat identifikaci klienta přiměřeným způsobem, a to před poskytnutím právní služby. Klient musí být při poskytování právních služeb online přiměřeně identifikován, a to proto, aby informace a právní pomoc byly poskytovány na základě smlouvy konkrétní smluvní straně, bylo zamezeno konfliktu zájmů a striktně dodržena povinnost mlčenlivosti. Způsob přiměřené identifikace je zcela na advokátovi, který za porušení povinnosti mlčenlivosti, porušení zákazu konfliktu zájmů či nedostatečnou identifikaci klienta odpovídá. Advokát není povinen podrobně sdělovat klientovi, jaké technické prostředky (například strojové zpracování smluv či dokumentů) užívá k poskytování právních služeb. Pokud však v důsledku jejich použití dojde k vadnému poskytnutí služby, odpovídá za to advokát klientovi, jako kdyby technické prostředky neužíval.
7. V souladu s obecně celoevropsky přijímanými pravidly ochrany spotřebitele v případě, že advokát používá k interaktivní komunikaci s klientem počítačový algoritmus (např tzv. chat-bot), musí být zřejmé, že klient nekomunikuje s advokátem či jeho pracovníkem, ale s počítačovým programem. V případě, že odpovědi připravené programem reviduje a autorizuje pracovník advokáta před jejich odesláním, musí být zřejmé, o koho jde a s kým klient komunikuje. Stejně tak, pokud je konkrétní výstup poskytované právní služby připraven počítačovým programem či algoritmem, musí na to být klient upozorněn.
8. Pokud advokát využívá online platformy k nabízení (inzerce) svých právních služeb, je třeba na tuto činnost pohlížet stejně jako na reklamu se všemi jejími právními, technickými a etickými aspekty.
9. Právní služba online podléhá mlčenlivosti stanovené zákonem. Advokát poskytující právní službu online musí mít zaručen přístup ke klientským datům a zároveň musí zabezpečit, aby nedošlo k ohrožení těchto dat ze strany třetích osob. Za zabezpečení komunikace a důvěrnosti online platformy odpovídá advokát, přičemž způsob, jakým zajistí důvěrnost a zabezpečení povinnosti mlčenlivosti advokáta je zcela na jeho vůli. Klient, který požaduje právní služby prostřednictvím online platformy (online aplikace), musí prokazatelně dostat správnou informaci o advokátovi, který danou službu poskytuje, a to před tím, než je daná služba poskytnuta, včetně ceny za takovou službu. Za to, že je tato informace řádně poskytnuta, zodpovídá advokát.
10. Advokát je povinen vést dostatečnou evidenci o online poskytnutých službách, aby mohl stejně jako u právních služeb poskytovaných osobně nebo prostřednictvím svých spolupracovníků provést řádné vyúčtování poskytnutých právních služeb klientovi.

11. Lze doporučit, aby advokát, který poskytuje právní služby online, zajistil svým klientům odpovídající online uživatelskou podporu při poskytování svých služeb (online chat, help-desk aj.).

Výkladové stanovisko projednalo a odsouhlasilo představenstvo ČAK dne 9. 4. 2019.